

Prof. zw. dr hab. Maria M. Kenig-Witkowska
Uniwersytet Warszawski

Recenzja dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego dr hab. Elżbiety Dyni w postępowaniu o nadanie tytułu naukowego profesora nauk prawnych

Zgodnie z art. 26 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65 z 2003 r., poz. 595, ze zm.) tytuł profesora może być nadany osobie, która: I/ uzyskała stopień doktora habilitowanego (art. 26. 1 ww. ustawy); II/ posiada osiągnięcia naukowe znacznie przekraczające wymagania stawiane w przewodzie habilitacyjnym (art. 26.1. 1) ww. ustawy; III/ posiada doświadczenia w kierowaniu zespołami badawczymi realizującymi projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych lub odbyła staże zagraniczne, lub prowadziła prace naukowe w instytucjach naukowych, w tym zagranicznych (art. 26.1.2) ww. ustawy; IV/ posiada osiągnięcia w opiece naukowej (art. 26.1. 3 a, b, c.).

Ad I

Doktor habilitowana Elżbieta Dynia uzyskała stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie 18 listopada 1998 r. Tym samym została spełniona pierwsza przesłanka do ubiegania się zainteresowanego o tytuł naukowy profesora nauk prawnych.

Ad II

Ustawowy wymóg posiadania osiągnięć naukowych znacznie przekraczających wymagania stawiane w przewodzie habilitacyjnym został sformułowany w ww. ustawie w sposób ogólnikowy, bowiem kryterium pojęcia „znacznie przekraczające” nie jest łatwe do ustalenia i wysoce zindywidualizowane, jeśli nie arbitralne. Z wykazu publikacji dr hab. E. Dyni wynika, że ma Ona w swoim dorobku kilkadziesiąt pozycji o różnej wadze, w tym monografie, artykuły, recenzje książkowe i inne, w publikacjach o różnym zasięgu. Oceniając ten dorobek już chociażby z punktu widzenia ilościowego można powiedzieć, że jest on znaczny.

Od wielu lat zainteresowania naukowe dr hab. Elżbiety Dyni przekładające się na publikacje Kandydatki do tytułu profesora nauk prawnych koncentrują się wokół generalnie trzech grup zagadnień tj. 1/ instytucji uznania; 2/ ochrony praw człowieka; 3/ integracji europejskiej. Poza tymi grupami znalazły się prace, które recenzent ocenił w grupie: 4/ miscellanea. Bardzo pozytywnie oceniam zarówno konsekwencję Kandydatki do tytułu, w podejmowaniu i kontynuowaniu wcześniejszych zainteresowań naukowych, jak też determinację w podejmowaniu nowych wyzwań badawczych i poszerzania zakresu ekspertyzy prawniczej.

Ad 1/ Pierwsza grupa publikacji związany jest z kontynuacją zainteresowania dr hab. E. Dyni instytucją uznania w prawie międzynarodowym, w przedmiocie uznania państwa. Efektem tego kierunku prac badawczych Kandydatki do tytułu profesora nauk prawnych po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego jest monografia zatytułowana *Uznanie państwa w prawie międzynarodowym. Zarys problematyki* (2017 r.) oraz takie artykuły, jak: *Wkład Unii Europejskiej w rozwój instytucji uznania państwa; Legitymizm demokratyczny i uznanie rządu; Uznanie Kosowa z punktu widzenia prawa międzynarodowego, Recognition of the State by an International Organization — Theoretical Aspects and Practice; Uznanie państwa powstałego w drodze secesji; Prawo do samostanowienia a integralność terytorialna państwa.*

Zagadnienia związane z instytucją uznania w prawie międzynarodowym są przedmiotem zainteresowania praktyki i doktryny prawa międzynarodowego i stosunków międzynarodowych mają swoje korzenie w odległej przeszłości i należą do kategorii „kanonicznych” problemów prawa międzynarodowego, o czym świadczy m.in. klasyczna bibliografia tego przedmiotu. Zainteresowania tą problematyką intensyfikują się na ogół wtedy, gdy pojawiają się w stosunkach międzynarodowych nowe

jednostki polityczne o nieustalonym statusie prawnym. Takim impulsem w ostatnich dekadach stał się rozpad ZSRR i Jugosławii, którego efektem było powstanie wielu nowych państw, aspirujących do uznania ich w obrocie prawnomiędzynarodowym.

Autorka pisze, że monografia jej autorstwa dotycząca uznania państwa w prawie międzynarodowym stanowi podsumowanie dotychczasowych badań w tym przedmiocie. Potrzeba dokonania oceny podsumowującej dotychczasowe ustalenia doktryny i praktyki w tej dziedzinie wiąże się ze stałą ewolucją instytucji uznania państwa w prawie międzynarodowym. W tym zakresie praktyka państw europejskich w ostatnich dekadach pokazała, że przy dokonywaniu analizy przesłanek uzasadniających uznanie poza klasycznymi przesłankami brane są pod uwagę dodatkowe przesłanki, takie, jak m. in. respektowanie praw człowieka i zasad demokratycznego państwa prawa. Autorka monografii słusznie zauważa, że wprowadzenie zasad dotyczących demokratycznych rządów prawa w przyjętych w 1991 r. przez ówczesne państwa członkowskie UE wytycznych w sprawie uznawania nowych państw w Europie wschodniej i ZSRR, stanowiło ewolucję instytucji uznania państwa, szczególnie w europejskim prawie międzynarodowym.

Analiza praktyki stosowania instytucji uznania państwa pozwoliła dr hab. Elżbiecie Dyni na sformułowanie wniosku, że największe kontrowersje w przedmiocie uznania państwa wzbudza praktyka uznania w odniesieniu do państw powstałych w drodze secesji. W tym przypadku pojawia się bowiem problem pogodzenia zasady samostanowienia z zasadą integralności terytorialnej państwa, czego przykładem może być Kosowo, Abchazja, Osetia, Górski Karabach, Naddniestrzańska Republika Mołdawska, czy, na wschodzie Ukrainy, np. Doniecka Republika Ludowa i Ługańska Republika Ludowa. Sformułowane przez Autorkę wnioski *de lege lata* i *de lege ferenda* sprawiają, że monografia jej autorstwa pt. *Uznanie państwa w prawie międzynarodowym. Zarys problematyki* zasługuje na wysoką ocenę, również w kontekście zarysowania w niej nowych pól badawczych, m. in. przez wskazanie aktualnej wagi instytucji uznania państwa w prawie międzynarodowym.

Ad 2. Kontynuacją zainteresowań jest też problematyka międzynarodowej ochrony praw człowieka. W tym obszarze szczególnie interesujące są podnoszone przez Autorkę

kwestie i wnioski związane z ochroną praw człowieka w systemie Rady Europy i z mechanizmami efektywności tego systemu. Zagadnienia to było przedmiotem analizy zawartej w takich artykułach, jak np. *Europejski system ochrony praw człowieka a Polska, Prawo do sądu w świetle Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej; Ochrona osób pozbawionych wolności w świetle prawa międzynarodowego praw człowieka; Konwencja Genewska dotycząca statusu uchodźców a międzynarodowe standardy ochrony praw człowieka.*

Ad 3. W publikacjach z zakresu prawa instytucjonalnego Unii Europejskiej i jego relacji do prawa krajowego dr hab. E. Dynia podejmuje przede wszystkim wątki szeroko pojmowanego prawa instytucjonalnego Unii Europejskiej, w tym zagadnienia związane z funkcjonowaniem norm unijnych w krajowych porządkach prawnych. Publikacje w tej dziedzinie, zwłaszcza te, które pisane są z perspektywy prawnomiędzynarodowej, w znacznym stopniu wzbogacają merytorycznie i warsztatowo analizę prawa instytucjonalnego Unii Europejskiej. Tej problematyki dotyczą uaktualniane i rozszerzane opracowania monograficzne: *Integracja europejska* oraz rozdział w podręczniku *Unia Europejska jako wspólnota prawa*, a także takie artykuły, jak m.in.: *Integracja europejska a suwerenność państwa; Proces harmonizacji prawa polskiego z prawem wspólnotowym w obszarze Wymiar Sprawiedliwości i Sprawy Wewnętrzne;*, *Układ z Schengen i jego implikacje dla Polski; Integracja europejska i jej wpływ na urzeczywistnienie tożsamości narodowej w ramach struktur regionalnych i lokalnych; Polityka regionalna Unii Europejskiej i instrumenty wspierania rozwoju regionalnego (państw członkowskich); Badania nad integracją europejską z perspektywy nauk prawnych; Reformy ustrojowe w Traktacie ustanawiającym Konstytucję dla Europy; Zasada autonomii prawa wspólnotowego; Studia europejskie z perspektywy nauk prawnych; Prawo Unii Europejskiej a prawo krajowe — aspekty teoretyczne.*

Ad 4. W tej grupie publikacji Kandydatki do tytułu profesora mieszczą się różne prace związane z międzynarodowym prawem karnym, szczególnie z odpowiedzialnością jednostki za naruszenie norm prawa międzynarodowego. Znalazły one odzwierciedlenie w interesujących i wartościowych naukowo publikacjach takich jak: *Przestępstwa prawa międzynarodowego. Odpowiedzialność prawnomiędzynarodowa jednostki; Zbrodnie*

Międzynarodowe; Interwencja humanitarna w Kosowie. Również w tej grupie znajdują się prace związane z międzynarodowym prawem lotniczym i kosmicznym, takie, jak np. *Dorobek prawny ONZ w dziedzinie zwalczania terroryzmu międzynarodowego; Konwencja chicagowska i jej wpływ na rozwój międzynarodowego; Rola ICAO w zapewnieniu bezpieczeństwa żeglugi powietrznej; Zestrzelenie cywilnego statku powietrznego w świetle prawa międzynarodowego,*

Podsumowując tę część opinii: w każdej z ww. omawianych dziedzin dr hab. Elżbieta Dynia może pochwalić się znacznymi osiągnięciami naukowymi. Zdaniem recenzenta osiągnięcia naukowe kandydata do tytułu powinny przekładać się w praktyce także na umiejętność oceny proponowanych do druku rezultatów badawczych w szeroko pojętych naukach prawnych. Ten element działalności naukowej kandydatów do stopni i tytułu naukowego jest często niedoceniany, a szkoda. W przypadku Kandydatki do tytułu naukowego profesora Jej udział w komitetach redakcyjnych oraz pełnienie funkcji redaktora czasopism naukowych (informacja zawarta w Ankiecie oceny osiągnięć naukowych lub artystycznych osoby ubiegającej się o nadanie tytułu profesora – członkostwo w redakcjach naukowych (I. 4, II. 2.)), podobnie, sporządzenie wielu recenzji wydawniczych, zasługuje na uwagę i pozytywną ocenę. Podobnie zresztą, jak aktywny udział, w tym organizatorski w bardzo wielu konferencjach naukowych. Zdaniem recenzenta kandydatura dr hab. Elżbiety Dyni spełnia wymogi wynikające z art. 26 ww. ustawy, dotyczące osiągnięć naukowych.

Ad III

Jeżeli przyjąć, że wymóg ustawowy wynikający z przesłanki III (art. 26 1. 2)) ww. ustawy „...”posiada doświadczenia w kierowaniu zespołami badawczymi realizującymi projekty finansowane w drodze konkursów krajowych lub zagranicznych lub odbyła staże zagraniczne, lub prowadziła prace naukowe w instytucjach naukowych, w tym zagranicznych...” może być spełniony przez fakt odbycia stażu naukowego w instytucjach naukowych, w tym zagranicznych, to dr hab. E. Dynia spełnia te wymagania (staż naukowy w University Lock Haven w 1987 r. i wizyta studyjna w University Pablo de Olvide w 2012 r.), a także staż w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych w latach 1978/9.

Ad IV

Jak wynika z Autoreferatu, dr hab. E. Dynia jest promotorem 540 prac magisterskich i 229

prac licencjackich. Wypromowała trzech doktorów nauk prawnych oraz pełniła rolę recenzenta w 13 przewodach doktorskich. Była członkiem komisji w 2 postępowaniach habilitacyjnych, a raz pełniła funkcje przewodniczącej komisji w postępowaniu habilitacyjnym. Tym samym została spełniona czwarta przesłanka formalna w ubieganiu się o tytuł naukowy profesora.

Oceniając osiągnięcia dydaktyczne Kandydatki do tytułu profesora należy wskazać na imponującą liczbę wypromowanych magistrów i doktorów; Kandydatka niewątpliwie ma znaczące osiągnięcia dydaktyczne, w tym w zakresie kształcenia kadry akademickiej. Również wykaz zajęć dydaktycznych prowadzonych przez Kandydatkę wskazuje na ugruntowane osiągnięcia dydaktyczne. Jest to dorobek znaczny, obejmujący zarówno wykłady oraz seminaria magisterskie z dziedziny prawa międzynarodowego i prawa Unii Europejskiej, jak też wykłady na aplikacji radcowskiej.

Dorobek organizacyjny i działalność popularyzatorska

W swojej bogatej i imponującej karierze akademickiej dr hab. Elżbieta Dynia pełniła wiele ważnych funkcji organizacyjnych, w tym przewodniczącej Wydziałowej Komisji Rekrutacyjnej. Była też opiekunem roku, praktyk studenckich i studenckiego koła naukowego. Od roku 2000 jestem opiekunem Europejskiego Stowarzyszenia Studentów Prawa ELSA- Rzeszów, a od 2016 r. członkiem honorowym Stowarzyszenia.

W latach 1999-2000 pełniła funkcję pełnomocnika Prorektora UMCS ds. Filii w Rzeszowie, a w latach 2000-2003 była przewodniczącą powołanego przez Wojewodę Podkarpackiego Regionalnego Zespołu do spraw Informacji i Edukacji Europejskiej. W roku 2000 założyła i została kierownikiem Podyplomowego Interdyscyplinarnego Studium Europeistyki przy Wydziale Prawa i Administracji UR.

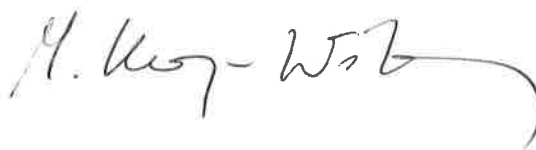
W latach 2002 — 2005 była Prodziekanem ds. studiów dziennych na Wydziale Prawa i Administracji UR. W latach 2008 — 2012 pełniła funkcję Prorektora ds. Studenckich i Kształcenia Uniwersytetu Rzeszowskiego. Była też członkiem wielu komisji senackich i wydziałowych.

Wysoko należy ocenić również dokonania Kandydatki do tytułu naukowego profesora na polu popularyzacji nauki, żeby tylko wymienić udział w charakterze jurora w

Ogólnopolskim Konkursie na Esej Prawniczy oraz w corocznym Lokalnym Konkursie Krasomówczym organizowanym przez Europejskie Stowarzyszenie Studentów Prawa ELSA-Rzeszów, Ogólnopolskim Konkursie Krasomówczym Aplikantów Prokuratorskich i w innych imprezach popularyzatorskich, w tym w cyklu wykładów "Spotkania z prawem" organizowanych przez Rzeszowskie Towarzystwo Naukowe (patrz Autoreferat).

Konkluzja

Konkludując, dr hab. Elżbieta Dynia - Kandydatka do tytułu naukowego profesora, spełnia wymogi przewidziane w art. 26 Ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, dla nadania tytułu profesora nauk prawnych (Dz. U. Nr 65, poz. 595, ze zmianami). Uważam więc za uzasadnione poparcie wniosku o jego nadanie.

Warszawa, 24 października 2017 r.